

TRADYCYJNY SAD

Scenariusz Katechezy

„Pamiętajcie o ogrodach...” polskie sady jako dar Boga-Stwórcy

I. Założenia edukacyjne

1. Cele katechetyczne – wymagania ogólne

Pogłębione odkrywanie prawdy o Bogu Stworzycielu.

Poszanowanie świata stworzonego poprzez edukację na rzecz ochrony sadów w ich naturalnym rozwoju i konkretne działania w tym celu.

2. Treści nauczania - wymagania szczegółowe

Wiedza:

- uczeń rozumie biblijny opis stworzenia
- wie, że dzieła stworzone służą dobru i zdrowiu człowieka, zwłaszcza w odniesieniu do sadów
- podaje formy niszczenia sadów przez człowieka
- wie jak zapobiegać procederowi niszczenia sadów

Umiejętności:

- potrafi w otaczającej go rzeczywistości dostrzec dzieło stwórcze
- umie posłużyć się przykładami niszczenia i ochrony stworzenia Bożego we współczesnym świecie
- jest zmotywowany do działań na rzecz ochrony sadów
- potrafi zasadzić drzewko owocowe i umie o nie dbać

3. **Metody i techniki:** katecheza prowadzona jest metodą problemowo-praktyczną; pogadanka, prezentacja, praca z tekstem, posadzenie drzewek lub ich prezentacja.

4. **Środki dydaktyczne:** projektor, teksty, fotografie, Katechizm Kościoła Katolickiego, Pismo Św., sadzonki drzew owocowych.

5. **Korelacja międzyprzedmiotowa:** język polski oraz przyroda

II. Przebieg katechezy

Wstęp

Po pozdrowieniu chrześcijańskim katecheta wraz z uczniami odmawia modlitwę: *Skład Apostolski*. W nawiązaniu do treści modlitwy podejmuje krótką pogadankę na temat Boga Stworzyciela i świata, który wyszedł z Jego rąk, wskazując na piękno stworzonego świata. W dalszej kolejności Katecheta prezentuje kilka zdjęć ukazujących przyrodę (widoki oglądane z kosmosu, pejzaż górski, zwierzęta, fotografię sadów), prosząc, by uczniowie zapamiętali najpiękniejszy i najbardziej tajemniczy element prezentacji.

Podanie tematu: „Pamiętajcie o ogrodach...” polskie sady jako dar Boga-Stwórcy

Orędzie

1. Poemat o stworzeniu świata

Kolejnym ogniwem jednostki katechetycznej jest zwrócenie uwagi uczniów na część poematu o stworzeniu świata. Jest to konieczne dla uzasadnienia kolejno następujących treści. Katecheta prosi o odczytanie perykopy o stworzeniu (Rdz 1,26-31).

A wreszcie rzekł Bóg: «Uczyrmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam. Niech panuje nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym, nad bydłem, nad ziemią i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi!» Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę. Po czym Bóg im błogosławił, mówiąc do nich: «Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną; abyście panowali nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi». I rzekł Bóg: «Oto wam daję wszelką roślinę przynoszącą ziarno po całej ziemi i wszelkie drzewo, którego owoc ma w sobie nasienie: dla was będą one pokarmem. A dla wszelkiego zwierzęcia polnego i dla wszelkiego ptactwa w powietrzu, i dla wszystkiego, co się porusza po ziemi i ma w sobie pierwiastek życia, będzie pokarmem wszelka trawa zielona». I stało się tak. A Bóg widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre (Rdz 1,26-31).

2. Świat jako dzieło Stwórcy - rozmowa kierowana

Nauczyciel nawiązując do powyższego tekstu rozpoczyna rozmowę z uczniami zadając te lub podobne pytania:

- Co oznacza, że człowiek ma panować nad światem?
- W jaki sposób to panowanie ma się wyrażać?
- Co oznacza poszanowanie przyrody i dlaczego mamy to robić?

W tym miejscu przytacza fragment nauczania Kościoła na temat świata stworzonego.

Porządek i harmonia świata stworzonego wynikają z różnorodności bytów oraz związków, jakie istnieją między nimi. Człowiek odkrywa je stopniowo jako prawa natury. Budzą one

podziw uczonych. Piękno stworzenia jest odbiciem nieskończonego piękna Stwórcy. Powinno ono budzić szacunek i zachęcać do poddania Bogu rozumu i woli człowieka (KKK 341).

W tym miejscu wraz z uczniami zastanawia się nad konkretnymi zachowaniami ilustrującymi szacunek wobec przyrody, cały czas argumentując wypowiedzi pochodzeniem świata od Boga. Dowodem maja być przytoczone poniżej teksty biblijne wyrażające podziw dla świata stworzonego.

*Niebiosa głoszą chwałę Boga,
dzieło rąk Jego nieboskłon obwieszcza (Ps 19,2)*

*Stawcie Boga z radością, wszystkie ziemie,
opiewajcie chwałę Jego imienia,
cześć Mu świętą oddajcie!
Powiedzcie Bogu: Jak zadziwiająco są Twoje dzieła! (Ps 66, 2-3)*

Także w księdze Daniela możemy napotkać na słowa zachwytu nad dziełem stwórczym:

*Błogosławiony jesteś na sklepieniu nieba -
pełen chwały i sławny na wieki.
Wszystkie Pańskie dzieła, błogosławcie Pana,
chwalcie i wywyższajcie Go na wieki! (Dn 3,56-57)*

Po przytoczeniu powyższych fragmentów Pisma Św. oraz nauczania Kościoła, Katecheta podejmuje rozmowę ta temat troski o świat oraz własne zdrowie. Rozmowa prowadzona jest w taki sposób, aby wybrzmiały działania człowieka na rzecz ochrony przyrody a zarazem troska o zdrowe odżywianie. Zwraca uwagę na Przykazania Boże, a wśród nich na V przykazanie, które nakazuje nam troszczyć się zarówno o przyrodę jak i o własne zdrowie. Przytacza w tym momencie nauczanie Kościoła zawarte w Katechizmie Kościoła Katolickiego: *Życie i zdrowie fizyczne są cennymi dobrami powierzonymi nam przez Boga. Mamy się o nie rozsądnie troszczyć, uwzględniając potrzeby drugiego człowieka i dobra wspólnego. Należą do nich: pożywienie i ubranie, mieszkanie, świadczenia zdrowotne, elementarne wykształcenie, zatrudnienie, pomoc społeczna (KKK 2288).*

Katecheta zwraca uwagę na fakt, iż przez wieki Kościół katolicki dbał o właściwe traktowanie przyrody. W tym miejscu zaleca się, aby prowadzący przedstawił fotografię mnicha benedyktyńskiego.

W tych lub podobnych słowach zwraca się do uczniów.

«Zadanie współpracy ze Stwórcą podejmowali się zakonnicy, a wśród nich benedyktyni, którzy pojawili się w Polsce już w X wieku. To oni dzięki swojemu zawołaniu „ora et labora” uczyli ludzi zarówno modlitwy jak i uprawy ziemi, ponadto zakładali także szkoły. Warto wspomnieć, że na tereny kościelne i klasztorne od wczesnego średniowiecza sprowadzane były wartościowe rośliny sadownicze, które były prekursorami upraw nowych gatunków

i odmian. Stąd również promieniowały nowinki agrotechniczne, potem wprowadzane powszechnie wśród okolicznej ludności. Zgodnie z przytoczoną wcześniej nauką chrześcijańską ziemia jak i jej owoce są traktowane jako dary Boże, a więc z miłością i szacunkiem. Z taką samą atencją duchowni traktują człowieka i jego potrzebę bycia doskonałym i zdrowym. Zapewnić mu to może życie w zdrowym środowisku i odżywianie się zdrowymi płodami rolnymi, wyhodowanymi naturalnymi metodami. Dawne odmiany drzew owocowych zaaklimatyzowane od stuleci na ziemiach polskich odporne są na wszelkie niekorzystne czynniki tu występujące. Zależności od miejsca występowania – odporne są na mrozy, szkodniki i choroby. Żyjąc w zgodzie z otaczającym je naturalnym środowiskiem nie wymagają dodatkowych specjalnych zabiegów ochronnych polegających na selektywnym niszczeniu populacji szkodników. Nie potrzeba, bo Natura w stanie równowagi sama nienagannie reguluje wszystkie procesy. I tak to trwało przez stulecia, w zgodzie z planem Bożym»

Dalej kontynuuje «zdrowy tryb życia zależy od tego, co jemy. Postawmy sobie pytanie czy zawsze odżywiamy się zdrowo». W tym miejscu należy podjąć pogadankę na temat jakości owoców i warzyw. Warto zapytać u kogo z uczniów znajduje się jakikolwiek sad lub drzewo owocowe. Tu jest okazja do wypowiedzi na temat oprysków, które nie zawsze są czymś dobrym. Następnie Katecheta kontynuuje «Przez wieki Polska była potęgą sadowniczą opartą o drzewa dawnych odmian. Głównie jabłonie były wszechobecnym elementem krajobrazu i stanowiły podstawę zaopatrzenia rodzinnych gospodarstw. Stare odmiany funkcjonowały we wszystkich regionach Polski i były doskonale przystosowane do panujących tam warunków. W ostatnich 50-ciu latach wyginęło 80% zasobów starych drzew owocowych. Powstała „nowa rasa” – udoskonalone, nowe, „przemysłowe” odmiany, które zostały przystosowane do zwiększonej produktywności (wcześniej i silniej owocujące, o zwiększonej gęstości sadzenia ze względu na małe rozmiary). Jednak ceną za sukces wydajności z hektara jest konieczność stałej opieki nad tymi drzewami, głównie ochrony chemicznej, bo drzewa muszą być przyskane około 30 razy w ciągu sezonu wegetacyjnego. W dobie zwiększającej się świadomości skażenia środowiska społeczeństwo coraz wyraźniej zgłasza zainteresowanie produktami uprawianymi bez nadmiernej chemizacji. Stąd konieczność powrotu do dawnych odmian, które przez dziesięciolecia radziły sobie świetnie w rodzimych warunkach» (Źródło: www.tradycyjnySad.pl/index.php?m=op, z dnia 9.10.2017 r.). W tym miejscu zaleca się pokazać uczniom zdjęcie przedstawiające opryski drzew owocowych.

Zastosowanie

W tym miejscu katecheta uzasadniając konieczność troski o naturalne sady, które powoli zanikają, przekonuje uczniów, że od nich zależy bardzo wiele. Z naciskiem stwierdza, że to właśnie oni są nadzieją dla przyrody i że to oni mogą na nowo wskrzesić sady, jednak muszą tego wszyscy chcieć.

Następnie nawiązuje do projektu „Tradycyjny Sad”, gdzie opisane są proste metody założenia i pielęgnacji takiego sadu. Zastanawia się wspólnie z uczniami, gdzie byłoby dobre

miejsce w okolicy na założenie takiego eksperymentalnego sadu, którym mogliby się wspólnie opiekować. Może to być plac koło szkoły lub kościoła parafialnego.

Zachęca także do poszukiwania starych drzew tradycyjnych odmian w okolicy. Katalog tych odmian z opisami można zobaczyć na stronie portalu lub szukając informacji na innych stronach we własnym zakresie. Te działania będą służyć stworzeniu Pomologicznej Mapy Polski, wspólnie z Polską Akademią Nauk. Pozyskane w ten sposób informacje pomogą odtworzyć bank genów roślin sadowniczych, który jest bardzo istotny dla zachowania coraz bardziej zatracanej w dzisiejszych czasach, różnorodności biologicznej.

Zakończenie

Katecheta raz jeszcze zachęca do działań na rzecz ochrony przyrody czego dowodem mogą być nowe sady owocowe, a spotkanie kończy modlitwą św. Franciszka.

*Pochwalony bądź, Panie mój,
ze wszystkimi Twymi stworzeniami,
szczególnie z panem bratem słońcem,
przez które staje się dzień i nas przez nie oświecasz.
I ono jest piękne i świecące wielkim blaskiem:
Twoim, Najwyższy jest wyobrażeniem.
Pochwalony bądź, Panie mój,
przez brata księżyc i gwiazdy,
ukształtowałaś je na niebie jasne i cenne, i piękne.
Pochwalony bądź, Panie mój, przez brata wiatr i przez powietrze,
i chmury, i pogodę, i każdy czas,
przez które Twoim stworzeniom dajesz utrzymanie.
Pochwalony bądź, Panie mój, przez siostrę wodę,
która jest bardzo pożyteczna i pokorna, i cenna, i czysta.
Pochwalony bądź, Panie mój, przez brata ogień,
którym rozświecisz noc: i jest on piękny, i radosny, i krzepki, i mocny.
Pochwalony bądź, Panie mój, przez siostrę naszą matkę ziemię,
która nas żywi i chowa,
wydaje różne owoce z barwnymi kwiatami i trawami.
Chwalcie i błogosławcie mojego Pana,
i dziękujcie Mu, i służcie z wielką pokorą.*

Źródło: www.swietostworzenia.pl/modlitwa-z-refa/13-piesn-sloneczna-sw-franciszka z dnia 4.10.2017